

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron t. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Sz. N. Sz. --- 2-28

Egyes szám ára pályaműveken és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ORTODOX-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETÉSI ARAK

Romániában
Egész évre --- 1150
Félévre --- 600
Negyedévre --- 20
Egy hónapra --- 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40--
Egyes szám --- 3--

1937 november 23 Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 262 szám

5688 Chesván 28

A pesti keresztény diáklányok és az Ortodox Központi Iroda

Sok meglepetés ért már bennünket mindazzal kapcsolatban, ami a kicsiny Magyarországon az utóbbi évek során történt és ugyilátszik, a magyar glóbusz gondoskodik róla, hogy a meglepetések kutja ki ne apadjon. A meglepetések, amelyek most méltatni akarunk, párhuzamosan futnak egymás mellett, annak ellenére, hogy két, egészen ellentétes irányu forrásból fakadnak. Az egyik forrás a magyar kormány, amely az utóbbi hetekben két meglepetéssel is szolgált. Be kell vallanunk, hogy a zsidóságra nézve kellemes meglepetéssel. Az egyik az volt, hogy a magyar kormány közel 25 évi halogatás után jóváhagyta a cionista szervezet alapszabályait, a másik pedig, hogy benyújtotta a numerusz klauzusz enyhítéséről szóló törvényjavaslatot. Normális és egészséges emberi ésszel nem lehet másként elképzelni, minthogy a magyarországi zsidóság örömmel és megnyugvással veszi tudomásul mindkét meglepetést.

Nem így gondolkodik azonban a magyarországi ortodox zsidó központi iroda, amely nyilván még a magyar kormánytól is nagyobb meglepetésekkel akarja ámulatba ejteni a világot. A budapesti Ortodox Központi Iroda egyszerűen megkontrázta a kormány intézkedéseit és harsány tiltakozást jelentett be úgy a cionista szervezet legalizálása, mint a numerusz klauzusz enyhítése ellen. Az ortodox irodának nem kell a cionista szervezet, ellenben kell a numerusz klauzusz. Nem hisszük, hogy a magyarországi ortodox zsidóság azonosítaná magát a központi iroda állásfoglalásával s ezért nem is akarjuk annyira a tragikus, mint inkább humoros oldaláról nézni ezt a kétségtelenül furcsa jelenséget. Ha ez a feltevésünk alaptalannak bizonyulna, ha az ortodox iroda csakugyan a magyarországi ortodox zsidóság egyetemének akarát juttatta volna kifejezésre, úgy valóban kétségbe kellene essünk ilyen végzetes elfogultság, rövidlátás és gyűlölködés láttán. Semmilyen vallási meggyőződéssel, vagy fanatizmussal nem lehetne igazolni ezt a származás megfélemlítést a legegyszerűbb emberi méltóságról. Hinnünk kell tehát, hogy az ortodox iroda akciói csak néhány szűklátókörű és elvakult fanatikus elhatározásból fakadnak, amelyeket méltó haraggal fog visszautasítani a magyarországi zsidóság egyeteme. Ha nem így volna, számunkra nem maradna más hátra, mint az, hogy arcunkat elfedjük kezeinkkel és nagyon-nagyon szégyenkeznünk magyarországi testvéreink miatt.

Az egri nőktől a budapesti egyetemi hallgatóknak hősiség, meglehetősen nagy a történelmi távlat. És mégis, úgy érezzük, hogy a közel, doronggal, puskával hadakozó egri nőknél sokkal szebb, sokkal emberibb a pesti keresztény lányok cselekedete, akik saját testükkel védelmezték meg az ébredő ifjak inzultusától a védtelen zsidó egyetemi ifjakat.

Már Balzac mondotta, hogy a nők intuíciója sokkal mélyebb, mint a férfiak átlagos intelligenciája. A pesti lányok Balzacot igazolták, mert intuíciójukkal érezték meg azt a gyalázatot, melyet fajtestvéreik követnek el védtelen zsidó fiatalemberek ellen, akik a porondon már egyszer megmutatták nekik, hogy vannak olyan „hősök”, mint ők, ha kard kard ellen, test test ellen állhat ki.

A pesti egyetemi hallgatók gyűrűje, melybe a védtelen zsidó egyetemi hallgatókat zárták be védelmezően, az első lárcszem a magyar káoszban, mellyel a jövődó ugarat fogják kimérni, első láncszeme annak a lelkiismeretnek, mely fellázad a középkori lovag-brutalitás reneszánsza ellen s mely szégyenkezve fordul el a vadság és brutalitás kon-

tóssá burkolózó gyévaság, ama bravó-tempó ellen, mely orvul és hátulról szurja le ellenfelét s azonnal megfutamodik, mihelyst egyenlő erővel találja szemközt magát.

A szégyenpirt, amely az embertelen támadás láttán a pesti bölcsészeti fakultás női hallgatóinak arcán gyuladt ki: első pirja ama ébredésnek, mely a politikai „ébredés” sötéttségét oszlatja majd el s tetemre hívja azt a magyar szellemet, mely tradíciókat és kulturális multat és jövődöt meggyalázva, a brutalitást és tudatlanságot emelte piedesztálra.

A francia forradalom, a történetírók feljegyzése szerint a feudális intézmények szatirájával kezdődött, mi úgy látjuk, hogy a magyar „ébredés” alkonya a pesti keresztény hallgatók cselekedetével vette kezdetét.

A tanulság pedig e két históriából a következő: A zsidó kulturlehetőségeikért és intellektuális nivóért küzdő és szenvedő magyarországi zsidó egyetemi ifjuság a brutalitás és szubintelligencia pergőtűzében — a keresztény egyetemi hallgatóknak találta meg szövetségeseit, akiknek finomult, emberi érzésvilága fellázadt az igazságtalanság ellen.

Ezzel szemben az ortodox zsidó iroda az ébredők javára döntötte el a küzdelmet; dezavualta a zsidó egyetemi hallgatókat. Az ortodox iroda elismerte, hogy a zsidó ifjuságnak nincs helye az egyetemeken.

Ezek után mit várhatunk a magyar kormánytól? Hiszen a numerusz klauzusz fentartására egy zsidó iskola reprezentánsától kapott felhatalmazást! Kinek van hát igaza? És főként, kinek lesz igaza?

Végsőkig kiéleződött a helyzet Baldwin és Rothermere lord között

Rothermere csak Baldwin személye és nem a konzervatív párt ellen harcol

London, nov. 22. Baldwin külügyminiszter és Rothermere lord, a konzervatív párt jobbszárnyának vezére között a már régebbi természetű konfliktus végsőkig kiélezedett. Rothermere lord tulajdonképpen csak Baldwin és nem a konzervatív párt ellen harcol s azt kívánja, hogy a párt rázza le magáról Baldwint és más valakit válasszon meg vezéréül. Számolva azzal a körülménnyel, hogy Baldwin sajtója: a „Times”, a „Daily Telegraph” és a „Morning Post” mindössze egymillió példányszámban jelenik meg, míg a Baldwin-ellenes újságok példányszáma 10—12 millióra rug, a közelgő választások egyáltalában nem kecsegtetők Baldwin esélyeire nézve.

Negyven százalékkal lesz olcsóbb a harmadosztályon való utazás

Lényegesen lecsökkenték az exportárúk és tranzitőszállítványok fuvardíját is

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dimitriu közlekedésügyi miniszter ma délben fogadta a sajtó képviselőit és ismertette előttük a tervezett vasúti személytarifa árcsökkentését. Az expresszvonatok menetdíjait lecsökkentették, ellenben a gyorsvonatokat kisebb távolságokra felemelték, azzal a céllal, hogy a gyorsvonatokat így inkább hosszabb távolságra utazók vegyék igénybe. Az 530 km.-nél hosszabb távolságokra a menetdíj egyenlő, ugyancsak

egyenlő az utiköltség 40 km.-ig. A III. osztályu vasúti jegyek árát mintegy 40 százalékkal lecsökkentették.

Az új teheráru tarifa még tanulmányozás tárgyát képezi, azonban föltétlenül lecsökkentik a szállítási illetékeket, különösen az exportárúknál, továbbá a tranzitőforgalomnál, hogy ezzel támogassák a Románián át folyó tranzitőkereskedelmet.

Weizmann németországi diadalútja

Mindenfelé fejedelmi fogadtatásban részesül a zsidó vezér

(Cluj-Kolozsvár, nov. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint az Uj Kelet jelentette, dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet elnöke november 30-án Romániába érkezik, ahol körülbelül két hétig fog tartózkodni. Ez idő alatt a kiváló zsidó vezér Kolozsvárra is ellátogat, hogy az erdélyi zsidóság képviselői előtt ismertesse az országépítés nagy problémáit. Weizmann jelenleg németországi körúton van, ahol meglátogatja a népesebb városokat. Mindenütt, ahol megfordul, fejedelmi fogadtatásban részesítik.

E hónap tizenhatodikán Weizmann és neje Hamburgba érkeztek. A pályaudvaron tüntető ünnepélyességgel fogadták őket. Berlinből Blumenfeld, a német országos cionista szervezet elnöke és Alfred Berger a Keren Hajjeszód igazgatója jelent meg nagyszámu cionista élén. Délben a hamburgi cionista vezérek kíséretében Weizmann meglátogatta a város főpolgármesterét, Petersent, akivel hosszabb ideig tárgyalt a cionista problémákról. Hamburg zsidó hitközsége a nagyszerű vendég tiszteletére ebédet adott, amelyen dr. Schramm, a város polgármestere mélyhatásu beszédben méltatta Weizmann egyéniségét. Az ebédet követő fogadáson megjelentek: az altonai főpolgármester, Hamburg város tanácsának képviselője, továbbá a Hanza-városok előkelőségei és rabbijai. Este az

Atlantik hotelben a Keren Hajjeszód és a cionista helyicsoport bankettet adott, amelyen hét-százán vettek részt. Weizmann beszédének hatása alatt a Keren Hajjeszódra 55.000 márka gyűlt össze.

Tizenhetedikén Berlinbe érkezett a Weizmann házaspár, ahol többek között a külügyi hivatal reggelit adott a tiszteletükre. Berlinből Lipcsébe, onnan Münchenbe utaztak, mindenütt kitüntető fogadtatásban részesítették őket. Huszonkettedikén a program szerint Nürnbergbe, innen Frankfurtba, Mannheimbe utaznak, majd Berlinbe térnek vissza. Itt 26-ikán Landau főkonzul házában fogadóest lesz. 27-én Breslaut látogatják meg, 28-án pedig Beuthen városát.

— Nagy havazást, viharokat és áradásokat je'entenek Dániából és Németországból. Berlinből jelentik: Egész Németországban óriási hideg van. Bitterfeld és Lipcse között a nagy havazás következtében a nyílt pályán egy személyvonat elakadt, ami hosszú idő óta példátlan eset Németországban. A hóviharok következtében számos baleset történt. Dániából is nagy nagy havazásokat és áradásokat jelentenek. Horzensben a nagy kószul alatt a postaépület teteje összeomlott.

A szovjet nemcsak a szomszédjaival, hanem minden állammal hajlandó szerződést kötni a »non-agression« elve alapján

Litvinov külügyi népbiztos nyilatkozata

Riga, november 22. Moszkvából érkező jelentések szerint Litvinov helyettes külügyi népbiztos a genfi leszerelési konferenciára való elutazása előtt kijelentette, hogy ha el is utazik a szovjet megbízásból a genfi konferenciára, ez nem jelenti azt, hogy Oroszország megváltoztatta álláspontját a Népszövetség irányában.

Litvinov hangsúlyozta, hogy Oroszország nevében erélyesen fog tiltakozni a leszerelés

halogatása ellen, de hajlandó a fokozatos leszereléshez is hozzájárulni.

— Ugy látom, — mondotta Litvinov — hogy a Népszövetség két év óta egyetlen lépéssel sem lépett közelebb állítólagos céljához. A szovjet nem csupán a szomszédokkal, hanem minden állammal hajlandó szerződni a kölcsönös non-agression elve alapján, amivel azt akarja bizonyítani, hogy a leszerelést valóban óhajtja.

A frontharcosok szövetségével szövetkezve akarták az olasz szabadkőművesek a fascista rezsimet megingatni

Milano, november 22. Az olasz lapok nagy leleplezéseket közölnek arról, hogy a San-Sebastiano szabadkőmives páholy tagjai Bencivenga tábornokkal az élén, a frontharcosok szövetségének bevonásával összeesküvést akartak megszervezni a jelenlegi fascista rezsim megbuktatására. Az összeesküvés, a lapok szerint már előrehaladott stádiumban volt. A rendőrség több szabadkőmivest letartóztatott, akikről kiderült, hogy a francia szabadkőmivesektől kapták a pénzt akciójukhoz. Az összeesküvés részleteit a lapok egyidejűleg még nem közlik.

A kormány a költségvetés reformját tervezi

Az április végéig szóló 1928. évi budget fontosabb tételei

(Bucuresti Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számában megírta az Uj Kelet, hogy az új költségvetés már elkészült és végösszege 38 milliárd 350 millió lej. Ebben az összegben bennefoglaltatik a tisztviselők 20 százalékos pótlékának előirányzata, továbbá 300 millió az államadóságok esedékes törlesztésére, 50 millió a hadirokkantak nyugdíjának kiegyenlítésére, 100 millió az állami nyugdíjasok illetményeinek rendezésére, 100 millió tisztviselőlakások építésére, 80 millió utak javítására a mócok vidékén, Bukovinában

és Besarábiában, 100 millió a hadikárosultaknak, 250 millió a CFR rendkívüli munkálataira, iskolákra stb. Az április elsején mutatóközű felelősségre fogja a többi szükségletet fedezni.

A kormány a költségvetés reformját tervezi, még pedig úgy, hogy a költségvetési év összevágjon a naptári évvel és mindig december végén fejeződjék be. Kivételes módon az átmeneti intézkedés gyanánt az 1927. pénzügyi év 1928 április elsején végződjön és így egyenlőségbe jönne az államháztartás.

Egy-egy évi börtönt kaptak Căpidan egyetemi tanár villájának betörői

A vádlott cigányok az egész tárgyalás alatt derűtlenségben tartották a bíróságot és a közönséget

(Cluj-Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ezelőtt néhány héttel Căpidan egyetemi tanár feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akiket villája padlásának renoválásával bízott meg s akik előre elkészített terv szerint kifosztották lakását, ahonnan több mint 150 ezer lej értékű ruhaneműt vittek magukkal. A rendőrség által megindított nyomozás nemsokára eredménnyel végződött, amennyiben Cotz rendőrkomiszárnak sikerült a három betörőt Gábor János, Moldován János és Broscoi Ignác cigányok személyében elfogni.

A kolozsvári törvényszék Crucin tanácsa ma délelőtt tárgyalta a három betörő bűnügyét. A vádlottak kihallgatása bővelkedett humoros részletekben és a tárgyalás folyamán nem egyszer hangos derűtlenség vett erőt a komoly bírákon is.

Moldován János és Gábor János beismerték, hogy ők fosztották ki Căpidan egyetemi tanár lakását, de kijelentették, hogy a betörésre Broscoi Ignác vette rá őket, aki különben is többször fordult meg a villában és ugyancsak Broscoi rábeszélésére fel akarták gyújtani a professzor villáját, hogy így eltüntessék a lopás nyomait.

Végül elmondotta, hogy a lopott holmi ráeső részét a tanuként beidézt Csengeri Gábornak adta el 200 lejért. A szembesítéskor Csengeri tagadta, hogy tudomása lett volna a Gábortól vásárolt dolgok eredetéről. Birescu ügyész kereszkérdéseire azonban Csengeri végül is elismerte, hogy tudta, hogy a holmit Gábor nem tisztességesen uton szerezte. A tanúból orgazdává vedlett Csengerit vallomása után

az ügyész vád alá helyezte és ehhez a bíróság is hozzájárult.

Miután a bírói emelvény előtt álló Csengeri befejezte vallomását, az elnök felszólította, hogy foglaljon helyet. Csengeri ekkor a parkettre térdelgett, ami hangos derűtlenséget keltett a tárgyalóteremben. Még jobban fokozódott a derűtlenség, amikor a cigányt arra figyelmeztették, hogy nem térdeplésre szólították föl, hanem arra, hogy üljön le. Az orgazda a figyelmeztetés után leült a tárgyalóterem közepére és keresztkézbe rakott lábba, bárgyuan tekintett a bíróság tagjaira.

Még nagyobb derűtlenséget keltett Broscoi Ignác kihallgatása. A harmadik betörő ugyanis sirva tagadta a vádat és ártatlanságának bizonyítására végett vallomásának minden második szava a legrettenetesebb eskü volt. Hiába figyelmeztette a bíróság, hogy az esküdözéssel csak árthat magának. Miután az ügyész szigorú hangon figyelmeztette, hogy büntetésben részesül, ha nem fejezi be esküdözését, a ravasz vádlott félkegyelműnek tette magát és érthetetlen zagyaságokat hadart össze.

A vádlottak kihallgatása után az ügyész tartotta meg vádbeszédét. Szigorú büntetést kért a vádlottak ellen és a gyújtogatási szándékot súlyosbító körülménynek való beszámítását kérte. Broscoi illetőleg kérte a bíróságot, hogy tárgyi bizonyítékok híján is ítélje el, mivel minden valószínűség szerint ő volt a betörés értelmi szerzője és a főtettes is.

A hivatalból kirendelt védő Broscoinak és Csengerinek felmentését, a másik két vádlottnak pedig enyhe megbüntetését kérte.

A bíróság rövid tanácskozára vonult vissza, majd Crucin elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a bíróság Gábor Jánost és Moldován Jánost egy-egy évi, Csengeri Gábort pedig egy hónapi börtönrre ítélte. Broscoit a törvényszék felmentette.

Gyümölcstát

Összel ültessen! Éghajlatunknak megfelelő gyümölcstát és szőlőtápanyag legkiválóbb minőségben vásárolhat TOTHFALUSI és TSAI gyümölcstát iskolájában, Targu-Mures. Árjegyzék ingyen

Select Mozgó

ma kezdi bemutatni a

NAPOLEON

című filmet, az utóbbi évek legnagyobb filmalkotását.

Napoleon

elvitathatatlanul a kinematografia csúcspontja, nemcsak azért, mert páratlanok a méretei, hanem azért is, mert

Napoleon

a tárgya és mert eddig ismeretlen technikai bravurral és felkészültséggel valósították meg

Napoleon

Abel Gance műve és ebből következik, hogy olyan munka, mely új alapokat adott az egész filmművészetnek.

Napoleon

a film, ugyanazt jelenti a film számára, amit

Napoleon

az ember, a történelem számára jelentett: ugrópontot, amellyel új korszak veszi kezdetét.

Napoleon

lezár a kinematografiában egy korszakot és megnyit egy újat, eddig nem ismertet.

Napoleon

olyan látványosság, amelyben mindenki részt fog venni, mert senki sem mulaszthatja el ennek a korszakalkotó filmnek a megnézését.

Napoleon

első előadása ma este 9 órakor lesz, diszeloadás keretében, a kolozsvári francia konzul magas védnöksége alatt.

Vátsza meg jegyét ma este azonnal a Select Mozgó pénztáránál, ha részt akar venni ezen az első

diszeloadáson!

IN

Sherlock Arthur Conan elé először a Holmes régi nyilvánosság

A detektív vezetés detektív s ott szörnyen hitt halálában el ilyen egy mímeli a halnárt meg M. Kingrik a sz. Conan D. is rá unt.

— Félék azoknak a n. túlélvén kor. közönség elő. ezért ott kell. nak és képe. egyébként, meg a közön. működésemet

A Daily kalmával fölk. detektív, (H. romszoros do. hanem jeles. véleményét S.

Ezt válas. — Bám. vagyok győző. a gonosztevé. ben magihlet. fogalma se v. 1890-ben, m. történelmi olya. erről beszélt. dött volna, h. Nyomozásána.

A kitünő Holmes csak nyomokat, regényt.

Most min. De azért Lon. bűnügyi regé. utánzásai az. még inkább. olvasva, érezt. mestere volt. dott neki. So. masztja föl s.

2400 mé. egy új rekord. eljutnak oda. szárnyalt, oda. dacolni a ter. jégűk lépik. még mindig. Csak a kérgé. vagy fölötté. magasságban.

Most tört. szerény napib. 2360 méterre. viharoktól fo. ahol egy bán.

Most a re. mely Kaliforn. kutat furtak, elérték a 244. mélység. A m. szakadéka s. let száz fok.

Itt kezdő. Egészség. az idén tartot. szinre. Többel. igaz-e az az. fekete kenyér. hiszik ugyanis. az egészségne.

Nemrég. szet professzor. ből hiányozna. egészségügyi. fehériti, börtö. sebéz és lora. abban, hogy

INNEN-ONNAN

Sherlock Holmes végeké meghalt. Sir Arthur Conan Doyle detektív-regényének új kiadása elé előszót ír, melyben bejelenti, hogy Sherlock Holmes régi barátunk többé nem fog megjelenni a nyilvánosság fényszórái előtt, végeké meghalt!

A detektív-regények olvasói tudják, hogy a nevezetes detektív már régen bezuhant egy szakadékból s ott szörnyet halt. De, aki szerette őt, az nem hitt halálában. Egy nagy rendőrzseni nem mulhat el ilyen egyszerűen. Sokan azt képzelték, hogy csak mimeli a halált s lépre akarja csalni Moriarty tanárt meg Moran ezredest, halálos ellenségeit, aztán kiragrik a szakadékból s tovább folytatja működését. Conan Doyle azonban bevallja, hogy már maga is ráunt.

— Félek — írja — hogy Sherlock Holmes azoknak a népszerű tenoristáknak sorsára jut, kik túlélvén korukat, még mindig megjelennek az elnéző közönség előtt. Ennek nem szabad megtörténni s ezért ott kell végeznie, mint minden testnek, anyagnak és képzeletalkotta teremtménynek. Lehetséges egyébként, hogy ezek a regényeim akadályozták meg a közönséget abban, hogy komolyabb irodalmi működésemet is megismerje.

A Daily Expressz munkatársa e nyilatkozat alkalmával fölkereste E. Locard urat, a híres párisi detektívet, (Berthillon legjobb tanítványát, aki háromszoros doktor, nemcsak a nyomozásnak tudósa, hanem jeles jogász és vegyész is) s megkérdezte véleményét Sherlock Holmesról, mint detektívről.

Ezt válaszolta: — Bámulom ezt a regényes detektívet s meg vagyok győződve, hogy a rendőri nyomozást, mely a gonosztevők kézrekerítését célozza, sok tekintetben megihlette, elősegítette, de Sherlock Holmesnek fogalma se volt az ujjnylenyomatok értékéről, holott 1890-ben, mikor ez a képzeletbeli detektív koholt történelmi olyan nagy föltűnést, kelteket, mindenki erről beszélt. Számos ágasbogás esete egyszerűsödött volna, ha figyelembe veszi az ujjnylenyomatokat. Nyomozásának ez a legnagyobb gyöngéje.

A kitűnő detektív nem tudja, hogyha Sherlock Holmes csakugyan figyelembe veszi az ujjnylenyomatokat, akkor Conan Doyle nem írhat róla regényt.

Most mindenesetre eltűnik a detektív alakja. De azért Londonban egyre-másra jelennek meg a bűnügyi regények. Halvány másolatai, vagy cifra utánzásai az eredetinek, tudományos alarccal, vagy még inkább összebogozott cselekménnyel. Ezeket olvasva, érezzük, hogy Conan Doyle milyen nagy mestere volt ennek a műfajnak. De bucsut mondott neki. Sherlock Holmes többé sohasem támasztja föl senki.

2400 méterre a föld gyomrában. Ime egy új rekord. Repülőgépek szedelik a levegőt, eljutnak oda, ahova eddig a költő képzelete sem szárnyalt, oda, ahol szervezetünk már alig bír dacolni a természet törvényeivel és a repülő ruháját jégük lepik el s orra vére megered. De azért még mindig nem nagyon ismerjük a földgolyót. Csak a kergén mászkálunk mi, csöppnyi férgék, vagy fölötté cirkálunk potom tízezer méternyi magasságban. Belsejébe még nem tudunk nagyon mélyen behatolni.

Most történt valami, ami nem vert nagy lármát, szerény napihírek után a mélyégi rekord. Eddig 2360 méterrel jutottak el a föld titokzatos, lángviharoktól forró gyomrába. Pitsbourg közelében, ahol egy bányatárnát vezettek le ideig.

Most a rekordra egy másik bánya tart igényt, mely Kaliforniában van Orange kerületben. Itt egy kutató furak, a földréteg egyre jobban onlott s elérték a 2440 métert. Két és fél kilométernyi mélység. A mérnökök hőmérőket bocsátották le a szakadékból s megállapították, hogy itt a hőmérséklet száz fok.

Itt kezdődik a pokol... **Egészség.** Az edinbourgi orvosi gyűlés, melyet az idén tartottak, sok érdekes kérdést vetett fel színpadra. Többek között megbeszéltek azt is, vajjon igaz-e az az általánosan elfogadott nézet, hogy a fekete kenyér egészségesebb, mint a fehér. Azt hiszik ugyanis, hogy a fehér kenyér izletes, de árt az egészségnek.

Nemrégben egy londoni egyetemi tanár, a vegyész-professzora kijelentette, hogy a fehér kenyérből hiányoznak az ásványi sók. Thomson, a detfordi egészségügyi főnök szerint pedig az, aki a lisztet fehéríti, börtönbe való. Sir Harry Baldwin, a jeles sebész és lord Bledisloe, a vegyész megegyeztek abban, hogy a fehér kenyér, melyből hiányoznak

Károlybáti porcellán

Ebédlőszerviz 960.—

Kávészerviz 360.—

Üvegszerviz 336.—

FISCHER üvegudvar, Cluj

a foszfátok és más szükséges tápértékek, rontja a fogat. Ezért az emberek derűre-borura ették az árpa- és rozskenyeret.

Sir Thomas Horder azonban sikraszállt a fehér kenyér mellett és megállapította, hogy benne sokkal több a kalória, mint a feketében s csak alig valamivel kevesebb a vitamin.

Sir R. Philip pedig az egészségről beszélt:

— Az egészség — mondotta — van és nem lehet előteremténi. Ne gondoljunk úgy betegségekre, mint valami határozott jelenségekre, melyeknek megvan a tudományos címük. Az orvostudomány végleges diadala nem abban lesz, hogy leküzdjük a betegségeket, hanem, hogy biztosítani tudjuk majd az emberi test természetes összhang-

zatos működését. Az orvosnak a biológiából kell kiindulnia, biológikusan kell gondolkoznia. El kell tűnni azoknak az orvosi egyetemeknek, ahol a betegségek számára tanoncokat nevelnek. Új harcvonalat kell szervezni, mely az életért küzd. Ebben az orvosokat segíteni kell a közönségnek, az államnak. A kapcsolat orvos és közönség között legyen állandó. Ma az orvosok csak gyéren látogatják a közönséget, csak betegség esetén hívják. Ajánlatos lenne követni az amerikai példát. Itt az orvos bizonyos időközönként meglátogatja pácienseit és már idején észreveheti az alattomos nyavalya jeleit, úgy, hogy azt meg is akadályozhatja. Ez pedig nem kerül többé. Lehetséges olyan szerződést kötni az orvossal, hogy a testnek működését épségben tartsa.

Kolozsvár panaszai a városi tanács közgyűlése előtt

Boila professor javaslata az igazságtalan kisajátítások ügyében. A tanács az adónak részletekben való engedélyezését kéri

(Cluj-Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári városi tanács plénuma ma délelőtt tartotta meg rendkívüli közgyűlést, amelyen a városnak több nagyjelentőségű ügye került tárgyalás alá.

A közgyűlést délelőtt 10 órakor Mihali polgármester nyitotta meg, aki megnyitó beszédében a tanács gazdag munkaprogramját ismertette. Ezután dr. Boila Romulus egyetemi tanár referált a városi telkek kisajátítási ügyéről és felsorolta mindazokat a panaszokat, amelyek a városi telkek kisajátítása körül felmerültek. A város területén 700 holdat sajátítottak ki, ami szerinte igazságtalan és túlzott eljárás volt, mert az agrártörvény 14. szakasza szerint újabb kisajátítást csak akkor lehet eszközölni, ha a már korábban kisajátított földek nem fedezik a szükségletet. Az agrárbizottság például sok olyan telket sajátított ki, amelyen az építkezés teljesen lehetetlen. A várostól 4000 hold olyan területet sajátítottak ki, amelyre a városnak abszolút szüksége volt.

Az Osvada-tanács annak idején interveniált ugyan a kormánynál, de ennek az intervenciónak nem volt eredménye. Az előadó végül kijelentette, hogy a kisajátított telkekből olyanok is kaptak, akiknek arra egyáltalán nem volt szükségük, ezzel szemben sokan, akiknek ehhez joguk lett volna, mellőzve voltak. Többen eladták az agrárbizottság által részükre kiutalt telkeket. **Boila professor arra kérte a közgyűlést, hogy terjesszen elő memorandumot a kormányhoz, melyben kifejti, hogy a kisajátítások nem eredményezték a kitűzött célt, hanem egy konjunkturának adtak helyet. E memorandumban a város kérje a kormányt, hogy rendeljen el egy ankétot a kolozsvári kisajátítások ügyében és a tévedések korrigálásának. Boila professor előterjesztését Banescu egyetemi tanár, a kolozsvári liberális párt diszelnöke is magáévá tette s kijelentette, hogy tekintet nélkül arra, hogy Boila professor az ellenzék tagja, a legnagyobb készséggel járul hozzá javaslatához, melynek keresztülvételében egy percig sem kételkedik.**

Boila professor javaslatának a város plénuma által való elfogadása legjobb bizonyossága annak, hogy a magasabb érdekek előtt meghajolnak a különböző pártok érdekei.

A kormányra tartozik most már, hogy a kisajátítások körüli visszaélések ügyében ankétot indítson s ezt annál valószínűbbnek tartjuk,

mivel **Argentoianu földmívelésügyi miniszter erdélyi útja alkalmával ígéretet tett Mihali polgármesternek, hogy további kisajátításokat nem engedélyez s az eddigiek körül felmerült igazságtalanságokat is tisztázza fogja.**

Boila professor javaslatának megszavazása után dr. Kertész Jenő városi tanácsos terjesztette elő a kéményseprők díjazásának ügyét. A város ugyanis még a múlt évben 50 százalékkal felemelte a kéményseprés díjt, mire a kéményseprők a belügyminisztériumban interveniáltak s kérték, hogy a város által megállapított díjnak a dupláját engedélyezze. A minisztérium helyt adott a kéményseprők kérésének s utasította a kolozsvári tanácsot, hogy alkalmazkodjék ehhez az utasításához.

A mai közgyűlés Schwartz Jakab városi tanácsos hozzászólása után elhatározta, hogy memorandumot terjeszt elő a belügyminisztériumhoz, amelyben a város által javasolt díjak elfogadását kéri. Ellenkező esetben a városi tanács a közigazgatási bírósághoz fogja előterjeszteni az ügyet.

A közgyűlés legérdekesebb eseménye **Somogyi Miksa városi tanácsos előterjesztése volt. Somogyi tanácsos figyelmébe ajánlotta a városi tanácsnak, hogy az adózók fizetőképessége az utóbbi időben nagy mértékben alászállott s az adóhátralékok végrehajtása, valamint az ezzel kapcsolatos árverések a legnagyobb kiméletlenséggel történnek. Az előadó érdekes előadásban vázolta a kereskedelem jelenlegi nehézségeit s kifejtette, hogy különösen külföldön rossz hatást váltanak ki az adóvégrehajtók ténykedései.**

Somogyi tanácsos végül arra kérte a polgármestert, hogy járjon el a pénzügyigazgatóságnál, szükség esetén pedig a kormánynál, hogy a jöhizemű és fizetni nem tudó adózóknak nyujtsanak halasztást az adók kifizetésére és engedélyezzék számukra az adónak részletekben való kifizetését. A közgyűlés egyhangúlag hozzájárult Somogyi tanácsos előterjesztéséhez.

Ezután **Socol képviselő** szólalt fel a gázgyár ügyében s ezzel a közgyűlés véget is ért.

KÖNYVVASZONLEPAGE

— **Angliát lord Cecil utóda képviseli a leszerelési konferencián.** Londonból jelentik: A Genfben összeülő leszerelési konferencián Angliát lord Robert Cecil utóda: Cushendun fogja képviselni.



Lupescu Helén memoárjai

— Második közlemény —

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány bukaresti félhivatalos lapja, a „Viitorul” és ennek nyomán a kolozsvári „Natiunea” folytatják Lupescu Helén asszonynak az amerikai sajtóban napvilágot látott és érthetően nagy feltűnést keltő emlékiratai közlését. A „Viitorul” és a „Natiunea” következetesen Lupescu-Wolf asszonynak nevezik a galaci kereskedő világhírnévre verekedett leányát, ezáltal igyekezvén olvasóiknak eszébe juttatni az emlékiratok szerzőjének származását. A naplónak a kormánylapban megjelent újabb részleteit alább adjuk:

„A velencei nyugalom után Nizzába, majd Cannesbe és Montecarlóba utaztunk. Igyekeztünk elveszni a sokaságban, de mindenütt firkésző szemekre és fecsegő nyelvekre találtunk. El sem képzelhető, mennyire vágytunk a nyugalomra és a magányra. Biartzban megpihenhettünk. Innen tavasszal Párisba utaztunk — és így végződött „a mi mézeshónapunk”. Alig értünk azonban ide, kitért a vihar: dühöngő megjegyzések valóságos lavinája Romániából. Károly tappintatlan és nem tudja érzelmeit elrejtteni. Ezért, midőn a rágalmak ismét megindultak, dühbe jött és megint beszélni kezdett a trónról való lemondásáról.”

„Az emlékirat ismét visszatér a neully-i villa idillikus életére és a következőket mondja:

„Egyszerűen élünk, mint két polgár. Azt hiszem, hogy évi tiz-tizenkétezer dollárból nyugodtan és boldogan megélhetünk. Későn kelünk és csaknem délben kávézunk. Ezután sétálunk.

Azoknak, akik azt mondják, hogy Károly makacs és rideg, látniok kellene őt este, otthon, néhány intim barátja körében. Egyszerű, kedves és vidám és minden lehető elkövet, hogy szomorú helyzetében senkinek ne legyen terhére. Károlynak egy megértő és szerető anyára van szüksége és nem egyszer megtörténik, hogy úgy bánok vele, mintha gyermekem volna.”

„Igyekszem leszoktatni tulságosan brüszk indulatairól és nagyon is merész beszédmodoráról. Néha hallgat reám. Ebből keletkezett azután a legenda arról az állítólagos „befolyásról”, amelyet én felettem gyakorolok. De természetesen az, hogy a világ előítélettel viseltessék egy olyan asszonnyal szemben, aki szerelemből

adja oda magát és igyekszik vigasztalást nyújtani egy annyira szerencsétlen férfinak.

„Én nem panaszkodom. Kezdetül fogva készen voltam feláldozni magamat és kész voltam elviselni Károly szeretetéért a közmegejtést is. És ma is kész vagyok bármily áldozatra. Közben boldog vagyok, hogy mellette lehetek, aki művelt és igazi gentilom. Hogy mi a gentilom? Egy jól megtermett, bátor, előrelátó és elveihez hű férfi. Károly szereti a tudományos könyveket. Emlékszem, hogy egy estén egy különösen kellemetlen nap után, midőn úgy tetszett, hogy minden visszafelé megy, Károly a szobámban ült, fejét tenyerére támasztva, hallgatott és teljesen kimerültnek látszott. Közben a szolgáló egy csomagot hozott, amely teljesen érdektelennek tetszett nekem.

Egyszerre azonban Károly fáradt szemei felragyognak. Ugytetszett, mintha villamos áram járta volna át testét. Odamentem, hadd nézzem meg, mi kötötte le annyira figyelmét. Egy francia aviatikus kétkötetes nagy könyve volt az aeroplánok szerkezetéről és vezetéséről. Károly egészen reggel háromig fenmaradt. Figyelmét teljesen elvonta a két könyv olvasása, úgy, hogy mindenkiről, mindenről megfeledkezett — még rólam is.

Sokat olvas angolul: lapokat és folyóiratokat. Gyakran irigylem, midőn látom, hogy milyen jól ismeri ezt a nyelvet, amelyet én csak hézagosan ismerek. Szeretem a román irodalmat, hazám történetét és folklorját és néha francia regényeket olvasok. Otthon Károly és én franciául beszélünk rendszerint egymással. Károly néha angol leckeórákat ad nekem.

„A mi életünk annyira nyugodt! Sem ő, sem én nem vagyunk szalonlepkék. Nem mehetünk ki az uccára, hogy le ne fotografáljanak, de interjúkat nem adunk, újságírókkal soha nem állunk szóba. Nem megyünk sehová, bár együnk sem tudjuk, miért. A legalacsonyabbrendű tisztviselő és kedvese többet látnak Páris életéből, mint a herceg és Elena Lupescu. Károly mindössze kétszer volt életében a Mont-martre-on.

Legkedveltebb szórakozásunk a mozi. Itt kevésbé figyelnek fel reánk, mint a színházban, vagy az operában. Nekem is, neki is tetszenek Chaplin, Herold Lloyd és Buston Keaton mókái. Ugyancsak tetszik nekünk Douglas

Fairbanks és a drága Mary Pickford. A mozi valóságos jótétemény számunkra, napjaink minden bűjút elfelejteti.”

„Amerikai impresszáriók egész serege tett nekem ajánlatot arra, hogy lépjek fel filmen. Nem vagyok annyira buta, vagy beképzelt, hogy azt higgyem, hogy ők tehetségesnek tartanak, vagy nem tudom milyen szépnek. Ők csak az én helyzetem miatt pályáznak rám, de borzalmas dolog, hogy az ember, „kuriozitás” legyen a la Barmunt-cirkusz. De nem mondom, szívesen filmeznék, ha tudnám, hogy valóban tehetséges vagyok. Nincs hajlandóságom más foglalkozások iránt, amit őszintén sajnálok. Az a meggyőződés, hogy minden gyermeknek, fiúnak és leánynak egyaránt meg kellene tanulnia egy mesterséget, amellyel biztosítaná egzisztenciáját. És ezt igaz lelkemből mondom, mert reám egy bizonytalansággal teli jövő vár. Ki tudja, vajjon egy szép napon nem e leszek képtelen függetlennek lenni?”

„Az elválásnak, amelytől Károly fél, elkerülhetetlen módon be kell következnie. Már maga ez a gondolat is nagy fájdalmat jelent számomra, azonban nem rejtem fejemet a homokba, mint a strucc, hogy ne lássam a jelen vívódásait és a jövő veszedelmeit.

Páris vagyok, akit kiűztek abból az országból, amelyet szeretek. Két éve nem láttam szüleimet és nem tudom, hogy valaha viszontlátom őket. Mindig jók voltak hozzám és jövőjük sokat foglalkoztat engem. Arról álmodom, hogy én magam gondoskodjak róluk, mert öregek és biznak bennem.

Az én szüleim jó románok s minthogy helyénvalón gondolkoznak mindarról, ami ennek az országnak hiányzik, nem adnak nekik utlevelet, hogy külföldre menjenek, attól tartva, hogy összeesküsznek Károly visszatérése érdekében.

De nekem sem adnak utlevelet. Ha megpróbálnék Romániába utazni, csak annyi időre, hogy családomat viszontláthassam, visszatartásának a határon. Helyzetem nem valami rossz. Egyetlen boldogságom Károly, ő mindegyik, amim van. Vajjon eljön-e a nap, midőn nem látom őt többé? Nem csinálom magamnak illúziókat. Lehet, hogy ez a probléma egyetlen megoldása.”

„Midőn tudtukra jutott, hogy Ferdinand király halálán van, Károlyt hatalmába kerítette a fájdalom. Engedélyt kért arra, hogy Bukarestbe utazzék. Könyörtelenül visszatartották. Sőt azzal is megfenyegették, hogyha megpróbálna haza jönni, visszatartják a határon. Így Károly keserű fájdalommal volt kénytelen aszisztálni azon az istentiszteleten, amelyet a párisi román kápolnában tartottak apja emlékeztetésére. Ez kegyetlenségnek tünt fel számomra, de hát Károly lemondott a trónról és egy „intrikus” nővel él külföldön, aki a teljesen megbabonázta és csupán magának tartja fenn.”

Vajjon gondol-e valaki is arra, hogy ez az „intrikus” nő valóban szereti Károly herceget és kész magát teljesen feláldozni érte? Ennek ellenére is kész vagyok visszaadni neki szabadságát, hogy visszatérjen Elena hercegnőhöz, ha ezzel megkönnyíteném a visszatérés útját.

Ez a dolog azonban nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik. A királyi család körül egész intrika-hálózat fonódott. Hallatlan erőfeszítéseket tesznek, hogy a világot meggyőzzék arról, hogy Károly ellen a saját édesanyja konspirál, aki „Balkán császárnője” szeretne lenni. Az intrikák még Elena hercegnőt,



Plüsch kabátok gőzölése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb CZINK-nél, Cluj

Károly felcegnő már el akar válni talán egy közönségtől. Károly el hogy ne a

„Az eljöttünk, mi rólunk. K bennüket a lánkból. A Rapallóba és fiával, h Egy más barátunkkal barátságunkról leselked, hogy „orgia egyik tagja

Egyizbe össze-küvés hogy Károly egy idő óta szívesen lát a párisi reu adatokkal a sógorom utl könyvitette Bogdánt let ség szabaddá mert a felho tak. Az össz esküvők tel hogy világgá társult és eg

„Kérdezi el Károlyt, egyik legfő szeretem. D boldogságom megoldást n

Szerda Cs A pár szenzációs francia szeli c illdiko

nek, azonnal nek rólunk. E cserkésznek, h hogy ő hagyó És hogyha ő ki a megmond ellenségeink n

„Nem. A hányszor kiolv jon elhagyjam fog gondoskod semmilyen vál

„Végére é ségnek írott jegyzéseknek. Románia herc tulajdonságok akinek ugyan megőrizte sziv érzését — ak

Ami enger csak Elena L ték Romániáb tévesztik egy akinek jövője a fátylon, am mint a „vör Károlyt.”

GRAMOF és LEM

ford. A mozi napjaink mi-

sz serege tett jek fel filmen. egy beképzelt, etségesnek tar- szépnek. Ők áznak rám, de r, „kuriozitás“ nem mondom, hogy valóban ndóságom más n sajnálók. Az n gyermeknek, z kellene tanul- tositáná exisz- mondom, mert jövő vár. Ki n e leszek kép-

Károly fél, el- vetkeznie. Már dalmat jelent fejemet a ho- lássam a jelen ből az ország- em láttam szü- a viszontlátom és jövőjük so- lmodom, hogy mert öregek és

minthogy he- ről, ami ennek nekik utle- attól tartva, szatérése érde-

let. Ha meg- k annyi időre, m, visszautasi- nem valami ró- roly, ő minde- a nap, midőn ok magamnak pléma egyetlen

gy Ferdinand mába kerítette hogy Buka- szautasították. gyha megpró- határon. Így kénytelen asz- en, amelyet a ak apja emlé- t fel számomra, l és egy „in- teljesen meg- rtyja fenn.“

a, hogy ez az roly herceget érte? Ennek i neki szabad- ercegnőhöz, ha rés utját. yan egyszerű, yi család kö- ott. Hallatlan világot meg- a saját édes- szárnője“ sze- ena hercegnőt,

Károly feleségét sem kimélik meg, Elena her- cegnő már régóta el akar válni, mint ahogy el akar válni Károly is. Vérmérsékletük nem talál egymáshoz és részint már létre is jött közöttük egy hallgatóságos megegyezés. De Károly ellenségei meggyőzték Elenát arról, hogy ne adja vissza Károlynak szabadságát.

„Az első pillanattól kezdve, mióta Neullybe jöttünk, minduntalan hamis híreket terjesztenek rólunk. Különböző helyeken láttak megfordulni bennünket akkor is, midőn ki sem mozdultunk vil- lánkból. A sajtó egyszer azt jelentette, hogy Károly Rapallóba utazott, hogy ott találkozzék feleségével és fiaival, holott éppen akkor ágybanfekvő volt. Egy más alkalommal együtt vacsoráztunk két barátunkkal egy csendes étteremben. Az egyik barátunk rosszul lett. A kémek az ablakon kereszt- tül leselkedtek ráuk és azt a hirt terjesztették, hogy „orgiát“ rendeztünk és hogy az asztaltársaság egyik tagja „holtrészegen esett az asztal alá.“

Egy ízben sógorom, George Bogdan ördögi összeesküvés áldozata lett, melynek az volt a célja, hogy Károlyt Romániában diszkreditálják. Bogdan egy idő óta Párisban lakik és természetesen mindig szívesen látott vendég volt villánkban. Ellenségei a párisi rendőrségen és az angol követéségen hamis adatokkal azt igyekeztek bebizonyítani, hogy a sógorom utleveleket hamisított és ezáltal meg- kőnyitette a kivándorlók Kanadába való utazását. Bogdánt letartóztatták, de másnap a párisi rendőr- ség szabadlábra helyezte és bocsánatot kért tőle, mert a felhozott adatok koholmányoknak bizonyul- tak. Az összeesküvés így megihusult, de az össze- esküvők felhasználták a letartóztatásról szóló hírt, hogy világgá kürtöljék azt, hogy Károly bűnözőkkel társult és egy herceghöz méltatlan életet él.

„Kérdezhetné a világ, hogy miért nem hagyom el Károlyt, hisz ezzel megfosztanám ellenségeit egyik legfőbb fegyverüktől. Nos — elsősorban szeretem. De annyira szeretem, hogy feláldoznám boldogságomat és elmennék, ha ezzel a probléma megoldást nyerne. Félek azonban, hogyha elmen-

Szerdán, csütörtökön, pénteken, vasárnap

Csattan a csók

a magyar színházban.

A párisi színházi évad legragyonzóbb szenzációja. A legfinomabb és legmulat- ságosabb operette-ujdonság. Szövege a francia esprit diadala. Zenéje: Brűsz- szeli csipke. — Főszereplők: Kolbay Ildikó, Mende, Miklóssy, László, Ihsz, Leóvey, Selmecezi, Lantos

nék, azonnal a legbotrányosabb híreket terjeszte- nek rólunk. Elmondanak, hogy „ujabb hódításokat cserkészek, hogy „átpártoltam az ellenfélhez“, vagy hogy ő hagyott el engem egy másik nő kedvéért. És hogyha ő vissza is térne nélkülem Romániába, ki a megmondhatója annak, hogy a mi politikai ellenségeink nem fognak bosszút állani rajtunk.

„Nem. Az én helyem mellett van. Vala- hányszor kiolvassa szemeimből a kérdést, hogy vaj- jon elhagyjam-e, mindannyiszor megkérdezi: „Ki fog gondoskodni rólad?“ És én erre nem találok semmilyen választ.

„Végére értünk ezeknek a sok tökéletlen- ségnek írott és nem teljesen egybefüggő fel- jegyzéseknek. Hogyha sikerült nekem Károlyt, Románia herceget, mint sok erénnyel és szép tulajdonságokkal rendelkező embert bemutatni, akinek ugyan sok hibája is van, de aki mégis megőrizte szívében a szeretet és a kötelesség érzését — akkor elértem céloimat.

Ami engemet illet, én nem vagyok több, csak Elena Lupescu, akinek multját eltemet- ték Romániában, akinek jelenét szívesen össze- tévesztik egy boldogtalan herceg jelenével és akinek jövője — jaj nem láthatok keresztül a fátylon, amely eltakarja. Nem vagyok egyéb, mint a „vöröshaju román nő“, aki szereti Károlyt.“

GRAMOFON és LEMEZ **LEPAGE**

A g y e r m e k



szép, egészséges fejlődése és gyors gyarapodása elsősorban a megfelelő táplálkozástól, illetve annak vitamintartalmától függ.

ARNEA

vérképző és idegerősítő vitamintápszer

páratlan bőségben tartalmazza mindazon vita- minokat és tápsókat, melyre a fejlődő gyermeki szervezetnek multhatatlanul szüksége van! Több mint 600 kiváló tanár és orvos igazolja immár a kiváló készítmény frappáns eredményeit.

Egy eredeti doboz ára 65 lei.

A magyar ellenzék botrányt rendezett a par- lamentben, mert az elnök nem engedélyezte az egyetemi zavargások miatti interpellációt

(Budapest, november 22. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) Mialatt a magyarországi ortodox zsidó iroda küldöttségileg fejezte ki Petry államtitkár előtt azt az óhaját, hogy a kormány tartsa fenn a numerusz klauzuzst, a demokratikus magyar ellen- zék képviselőiben a képviselőház mai ülésén Hegy- megi Kiss Pál képviselő napirend előtt akart fel- szólalni az egyetemi zavargások ügyében, melyre azonban az elnök nem akarta megadni az enge- délyt, arra hivatkozva, hogy holnap lesz az inter- pellációs nap.

Az elnöknek ezen nagyon is átlátszó viselke- désére, a baloldali képviselők óriási zajongásban törtek ki és Fábán Béla magából kikelve kiáltotta

a jobboldal felé:

— Gyávák, fuj, fuj, fuj!

Az elnök erre rendreutasította Fábán Bélát, de mert Fábán nem hagyta abba kiszólásait, a men- telmi bizottsághoz utasította. Majd felkérte a Házat, hogy azok, akik Hegyemegi felszólalásához hozzájá- rulnak, álljanak fel. A többség elvetette Hegyemegi kérését, mire a baloldalon újra megindult a fülsi- ketítő zaj és Fábán Béla többször éles szavakkal aposztrofálta az elnök és a jobboldal magatartását...

Az elnök ismét a rendreutasítás eszközéhez fo- lyamodott, majd a baloldali képviselők állandó za- jongása közben a ház áttért az utadó-javaslat tár- gyalására.

A kolozsvári ügyészség is megkezdte a tanu- kihallgatásokat a Tarr-féle panamák ügyében

Tarr János a börtönben is kapja a fizetését. Kétszáz vasutast fokoztak le a Tarr-ügy miatt

(Cluj-Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint arról nemrégiben hírt ad- tunk, az országos botrányra dagadt Tarr-ügy sokezer oldalt kitevő aktaesomója az utóbbi napokban az ügyészségre került. Megirtuk ana- nak idején, milyen heroikus erőfeszítéseket tet- tek Tarr János felettségei, hogy az ügy akta- csomóját a bukaresti államvasutak vezérigazga- tóságának valamelyik fiókjában elsüllyesszék. Ez a per ugyanis, mint az már a nyomozás első napjaiban megállapítást nyert, nem Tarr János pere, mert a fékező eszköz volt csupán politikai összeköttetésekkel rendelkező felettségei kezében, akik érthetően mindent elkövettek, hogy ezt a sokmillió panamák sorozatát felölölő ügyet el- tussolják.

A kolozsvári ügyészség bevezette a vizsgálatot

Pénzért való előléptetés, a vasuti károkról felvett jegyzőkönyvek meghamisítása, a vagonért jelentkező szállítók, iparvállalatok megszarolása és legkisebb bűnök ebben a monstre-bűnperben, amelynek egyetlen letartóztatottja eddig csupán az említett Tarr János fékező. A kolozsvári ügyészség a nehezen visszakapott aktaesomó alapján megkezdte a vizsgálat folytatását. Teg- nap délelőtt beidézték az ügyészségre kihallga- tás végett Coltescu Jont, a kolozsvár-kerületi vasutigazgatóság forgalmi osztályának főnökét és Barjoveanu hivatalfőnököt. Mindkettő ellen több terhelő vallomás hangzott el a vizsgálat során. A két vezetőtisztviselő kihallgatásának eredményéről eddig még nem szivárgott ki semmi, csupán a bukaresti „Dimineata“ Coltes- cuban és Barjoveanuiban jelöli meg a Tarr-ügy visszaéléseinek értelmi szerzőit.

A „Dimineata“ egyébként már hetek óta hallatlanul éles kampányt vezet Coltescu igaz- gató és a kolozsvári vasutigazgatóság néhány

más magasállású tisztviselője ellen. A lap sze- rint a forgalmi osztály vezetője kiméltelen har- cot indított azon vasuti tisztviselők ellen, akik az előzetes vizsgálat alkalmával Coltescu ellen vallottak. A lap szerint több mint 200 vonat- vezetőt, mozdonyvezetőt és vasuti tisztviselőt degradáltak le és helyeztek át a Tarr-ügyből kifolyólag az utóbbi időben. Mindannyiokat felszólították, hogy vonják vissza az ügyben tett előbbi vallomásukat. A lap felhívja Mol- doveanu Jon vonatvezető esetét, akit Coltescu táviratilag helyezett át Bukovinába november 18-kán. Moldoveanu volt az, aki a Tarr-ügyet kipattantotta. Jelenléte tehát a további vizs- gálatok során elkerülhetetlenül szükséges és ez indította volna felettségeit áthelyezésére.

Tarr a börtönben is kapja a fizetését

A „Dimineata“ a Tarr-ügynek egy másik, ugyancsak nem érdektelen részletét leplezi le. E szerint az előzetes letartóztatásban lévő Tarr János egyáltalán nem bánta meg azt, hogy székhelyét a fogházba tette át. Felette- se ugyanis rendeletet adott az állomás pénztá- rosának, hogy folyósítsa továbbra is Tarr Já- nos fizetését, mintha semmi sem történt volna. A „Dimineata“-nak egy másik értesülése sze- rint a fölöttesek megkísérelték Tarr János sza- badlábra helyezését kaució letétele ellenében kieszközölni.

Mind ezek alapján a bukaresti lap ismétlen- ten energikus rendszabályok fogantatására hívja fel a kormányt a Tarr-ügy tényleges bü- nösei ellen.

Neuhöfer-Richter műszer LE PAGE-nál, Kvár

Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Feloldós szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Franz Werfel megnyerte a Schiller díjat

A költő hitet tesz zsidósága mellett. „Nem vagyok hitehagyott és soha nem fogok kitérni...”

(Berlin, nov. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A porosz kultuszminisztérium az illetékes irodalmi bizottság véleményezése alapján Herman Burte, Fritz Unruh és Franz Werfelnek ítélte oda a Schiller-díjat, amit az alapítvány rendelkezései szerint minden hat évben osztanak ki a legjobbnak talált drámai költemény jutalmazására. Ezuttal tizenkét év után osztották ki a díjakat.

A kitüntetett poéták közül Franz Werfel a legfiatalabb. Harminchétféves, Prágából származik és zsidó. A modern német drámai és lírai művek legjobbjait köszönhetjük írói munkásságának. Legismertebb drámai művei, amelyek már a másnyelvű színpadokat is meghódították: „Spiegelmensch”, „Bocksgesang” és „Schweiger”. Ujabb színpadi művei a „Juarez und Maximilian” és „Paulus unter den Juden”, amelyet néhány hónap előtt az Uj Kelet terjedelmesen ismertetett. A „Paulus” 1926 október 30-án öt elsőrangú német színházban mutatták be egyszerre és azóta állandó műsordarabja a névös színházaknak.

Werfel gazdag talentuma azonban prózai műveiben is kidomborodik. Nagy alakítóképeség és mesteri stílus jellemzik elbeszélő írásait, amelyek közül legismertebb a „Verdi” című. Franz Werfel különben az elmúlt esztendőben is nagy kitüntetés érte, amennyiben beválasztották a német „Dichterkademie” tagjai közé.

A „Paulus unter den Juden” megjelenése után a költőt több oldalról támadások érték és voltak kritikusok, akik hitehagyást vetettek a szemére. Werfel a támadásokra önérzetes hangon felelt.

„Nem vagyok hitehagyott — írja — és soha nem fogok kitérni. A zsidóságtól soha nem igyekeztem eltávolodni. Gondolkodásban és érzésben öntudatos zsidó vagyok. Nem tudom megérteni, hogy Paulus drámám nyomán, hogyan keletkezettek kételyek az én zsidó hűségem tekintetében. Hitem szerint a művel nemzeti tragédiát teremtettem. Mert vajjon a zsidó történetnek melyik momentuma tragikusabb és jelentősebb ennél, az általam választottnál?! A Templom elpusztítása e történelmi pillanattal szemben számomra jelentéktelen katasztrófának tűnik fel. A roppant kérdés, amit Izrael akkor önmagával szemben felállított: „Megjött-e a messiás?” És kérdem, a felelet, amit erre a történelmi adottságnak, vajjon nem-e a zsidó történelmnek legtragikusabb szemrehányása? Kérdem, vajjon drámám alakjai, akik a kérdés súlya alatt összeroppannak, nem zsidók? És az igazi hős, a legfenségesebb alak, Gamaliel?... Ugy vélem, hogy a témával szemben érzett benső szabadságom és minden balítélettel való mentességem oka annak, hogy félreértettek. Vajjon mi zsidók, miért ne szólhatnánk az emberiség történetének legnagyobb tényéről, arról, hogy lényünkkel és szellemünkkel meghódítottuk a világot, előítélet nélkül? A zsidó ember ma nyugodtan lehet ateista, materialista, nihilista, senki ezért nem fogja zsidni, azonban tilos neki szabad lélekkel a keresztény megváltás tragédiáját megírni! Micsoda szűk gettó-látókör és milyen eltompult ítélőképesség! Félreértések és lebecsülések ellen nem tudok védekezni. Én a sok emberhez tartom magam, akik a „Paulus” elolvasása és színrehozása után azt mondták nekem, hogy e drámában semmit erősebben nem éreztek, mint a zsidóság melódiáját.

— Olajfaligetet ültet Erdély zsidósága Weissburg Chaim édesanyjának emlékére. Közölte az Uj Kelet a szomorú hírt, hogy Erdély cionizmusának egyik megteremtőjét, Weissburg Chaim doktort súlyos csapás érte édesanyjának elhunytával. A fájdalmas hír rendkívül érintette az egész erdélyi cionista közvé-

Bratianu miniszterelnök lázas beteg

(Bucuresti-Bukarest, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belügyminisztérium a következő kommunikét adta ki a sajtónak: „Bratianu Jonel miniszterelnök két nappal ezelőtt lázas torokgyulladásban megbetegedett. Általános állapota teljesen kielégítő.” A fővárosban már napok óta híre járja annak, hogy a miniszterelnök komoly beteg. A kormánylapok többször megcáfolták ezeket a híreket, míg most végül maga a belügyminisztérium indokolja meg, hogy a miniszterelnök miért nem hagyta el már napok óta lakását.

A szocialisták kihagyásával alakul meg az új belga kormány

Brüsszel, november 22. A belga kormány régóta húzódo válsága tegnap tetőzést nyert: Jaspars, a koalíciós kormány miniszterelnöke beadta lemondását. A lemondás okát a katolikus és szocialista miniszterek közötti nézeteltérésekre vezetik vissza. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a király ujra Jaspars bízta meg az új kabinet megalakításával, aki kormányát a szocialisták kihagyásával fogja megalakítani.

Fiatal marad örökké, ha Mária szeplőtörpémet használ

Mária-pouder 20 és 35 lej. Szappan 18 lej. Hatásért felelősség! Ára 35 lej. Három tégelyt díjmentesen küld a főlerakat: CSÁSZÁR-patika, Targu-Mures

leményt, hiszen a cionista mozgalomhoz, főleg a cionista ifjúsághoz, amely megszervezését legfőképpen Weissburgnak köszönheti, — nagyon közel áll a fájdalmas csapástól sújtott vezérférfi. Erdély cionistái cionista módra küldik részvétüket Weissburg Chaimnak. Az ifjúság elhatározta, hogy a megboldogult özv. Weissburg Ödönné nevére és emlékének fennmaradására olajfaligetet ültet Erec Jiszráélban. A Keren Kajemet Iroda tisztviselői a ligetet tíz fával nyitják meg. Minden táviratnál, vagy kondolleálól levélnél jobban fog esni Weissburgnak, hogy Erdély zsidósága ilyen módon küldi együttérzését az ő nagy gyászában. Az olajfa-adományokat ezen a címen külön megjelölve kérjük a Keren Kajemet Irodába eljuttatni.

* **Értesítem** tisztelettel a közönséget, hogy megkezdődött az uradalmi hizlalt élőhalak árusítása gyönyörű 1 1/2—3 kgos példányokban ára 96 lej kgmonként, viszontárusítóknak árkedvezményt nyújtok. Ugyiszintén érkeznek hetenként friss cegei és galaci halak is, fogasharcsa, ponty stb. Tisztelettel Sallak Dezső, Calea Victoriei 38.

* **Crep De Chine** métere 590 lej, a Gólya Áruházban.

— **Nacionalista diákok tüntettek Basch professzor párisi pacifista előadásán.** Párisból jelentik: A magyarországi származású Victor Basch párisi professzor, aki az Emberi Jogok Ligájának elnöke, tegnap pacifista előadást tartott. Az előadáson nacionalista diákok nagy számban jelentek meg és tüntetni kezdtek. A nacionalisták és pacifisták között erre verekedésre került a sor, mígnem a rendőrség a termet kiürítette.

* **Kabát plüschök** 590 lejtől, a Gólya-Áruházban.

— **Cluji Pályaválasztási Tanácsadó.** Szülők, gondoskodjatok gyermekeitek szakkiképzéséről! Adjátok gyermekeiteket olyan pályákra, melyekre hajlamaik és képességeiknél fogva a legalkalmasabbak. Ezirányu szakszerű vizsgálatot végez a Cluji Pályaválasztási Tanácsadó, ahol jelenleg néhány mechanikus-, fogtechnikus-, asztalos-, divatárkereskedő-, aranyozó- és optikus-tanonc nyorhet azonnal elhelyezést. Az iroda mindenkinek ingyenesen áll rendelkezésére a Str. Paris (Pap-u.) 36. sz. alatt, a hivatalos órákon: szerdán d. u. 3—6-ig és vasárnap d. e. 8—10 ig.

— **Dr. Leitner Fülöp előadása.** Dr. Leitner Fülöp, ismert kolozsvári gyermekorvos tegnap a román orvosegyesületben előadást tartott a gyermekkori gennyes megbetegedések műtéti beavatkozásáról. A románul tartott előadás, amely a román és a kisebbségek kulturközeledésének jegyében zajlott le, nagy tetszést keltett

* **Tiszta selyem Crep de Chine,** elsőrendű minőség 790 lej, a Gólya-Áruházban.

LUX SÖR
TURDA

Bere Lux

Aki rosszul szab, az gyilkos!

Aki drágan árul, az öngyilkos!

Bundáim saját ipartelepemen, méret után készülnek. Kérem összehasonlítani az árakat, a minőséget és a kivitelit!

MARTONFFY JÁNOS. szőrmekollekció

Üzleti tel. 2-81 Cluj, Uni6-u. 1. Ipartelep tel. 5-33



A
E
"E
ZO
a les
„OD
Bucuresti
Fiók: Bu
(G

— Hagg
Haggibbor r
megkezdte m
nak kedden
zött a reform
— Arad
kongresszu
november hó
kongresszusuk
délelőtt 9 óra
a következő:
sitása. 2. A
előterjesztése
4. A nyugdija
egyesületekbe.
szervezése.

Wi

— A mo
tása az Ujs
gramnak során
vezetősége a
24-én, csütörtök
kal fogják meg
vált közönségé
perieur Acader
haza külföldi
ujabb, divatos
slágerei leszne
Flatt, a Charlest
amely teljesen

Tápláló
A Bürger G
érdemü közö

EN

név alatt s
Ezen kész
sütés lényeges
rékossá válik.
lesz, mint ez
seségét a süte
Tápláló, egy
kellems illat
Használható
vagy fehérsüt
Kapható füszer
gyarak vegye
Helyi képvis



**Gyári
árak!**

Engros

En detail

A világ hírü
„Ehrbar“
zongorák

a legjobbak. Kivánatra árajánlattal
és katalógussal szolgál

„ODEON“-művek

Bucuresti — 79. Calea Victoriei 79.

(vis-a-vis de Biserica Alba)

Fők: Bucuresti, Bulv. Elisabeta No 1.

(Grand Hotel Boulevard alatt)

— Haggibbor-tornászok figyelmébe. A Haggibbor reorganizált tornaszakosztálya ismét megkezdte működését. Jelentkezéseket elfogadnak kedden és csütörtökön este 7 és 8 óra között a református kollégium tornatermében.

— Aradon lesz a nyugdíjasok országos kongresszusa. Az állami és köznyugdíjasok november hó 27-én tartják meg nagyfontosságú kongresszusukat Aradon, a vérosháza nagytermében, délelőtt 9 órai kezdettel. A kongresszus programja a következő: 1. A jelenlegi nyugdíjtörvény módosítása. 2. A nyugdíjak egységesítése. 3. Sérelmek előterjesztése és egyes jogok kivívásának tárgyalása. 4. A nyugdíjasok országos megszervezése megyei egyesületekbe. 5. Fogyasztási szövetkezetek megszervezése.

Legelegánsabb a

Wimpassing

hó- és sárképő

— A modern, legújabb táncok bemutatása az Ujságíróklubban. Annak a nívós programnak során, amelyet a reorganizált Ujságíróklub vezetése a téli szezonra kidolgozott, november 24-én, csütörtökön este a modern legújabb táncokkal fogják megismertetni az Ujságíróklub disztíngált közönségét. Radnai Zoltán dr., a párisi Supérieur Academie de Dans tagja, aki nemrég tért haza külföldi utjáról, fogja bemutatni azokat a legújabb, divatos táncokat, amelyek az idei báliszezon slágerei lesznek. Bemutatásra kerül a Charleston Platt, a Charleston legújabb, teljesen lesimított kreációja, amely teljesen eltérő attól a táncától, amely Charleston

Tápláló **כשר** Izletes

A Bürger Gyárak vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szives tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt sütőpasztát hoz forgalomba.

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a süteménynek napokon át megőrzi.

Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad.

Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy félsüteményben egyaránt.

Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.

Helyi képviselők az ország minden részében felvétetnek

néven jelenleg van divatban. A Black Batton Amerikain, a Yale New Blues és a Banana's Slid bemutatása után külön szenzációja lesz az estélynek a Haebie Jobies, valamint a kínai eredetű Kin-Ka-Jeu tánc bemutatása.

— A párisi svéd konzul revolverrel lelőtte feleségét. Párisból jelentik: Egy bérház kapualjában Grepst svéd konzul tegnap revolverrel lelőtte feleségét: Stina Mordstrom svéd irónőt, majd maga ellen fordította revolverét. Ugy a konzul felesége, mint maga a konzul meghalt. A konzul hátrahagyott leveléből kiderült, hogy a gyilkosságot, illetve öngyilkosságot anyagi okok miatt követte el.

— Tömeges hajószerecsétlenségek az Atlanti-óceánon. Londonból jelentik: Az Atlanti-óceánon az utóbbi napokban dúló heves viharok következtében több hajó elsüllyedt. Így a Djerisa nevű angol gőzös, a Georgia nevű holland petróleumszállító hajó, az Überjord nevű német gőzös, ezenkívül a spanyol partokon 35 halászhajó.

— Sortüz a sztrájkoló bányászokra. Denverből jelentik: A hónapok óta sztrájkoló munkások a bányatársaság területén nagy tüntest rendeztek s mikor a bányaterület belső részeibe

akartak hatolni, összetűztek a rendőrséggel. A rendőrség erre sorützet adott, melynek következtében hárman meghaltak, huszan megsebesültek, közöttük férfiruhába öltözött nők is. A sztrájkoló bányászok bányaterületén kihirdették a rögtönbiráskodást.

— Házasság. Bolchover Tréza és Weisz Rudolf Cluj, folyó hó 27-én délután fél 4 óra-
kor Erzsébet-ut 21. szám alatt tartják esküvő-
jüket, melyre jóbarátaikat és ismerőseiket ezuton
hívják meg.

* Iparvállalatok, bankok, biztosítóté-
zetek és kereskedők szakképzett tisztviselőket
és alkalmazottakat kaphatnak a Romániai Magán-
tisztviselők és Kereskedelmi alkalmazottak Szövet-
sége ingyenes közvetítése által, Strada Malossa G.
szám alatt.

Belföld-külföld legnagyobb sikerű zeneszámaít
tartalmazza az új

Moravetz album 1928

43 pompás zenemű 175 lei. Mindenütt kapható

Közgazdaság

Mikor szabad, vagy kell nyilvánosságra hozni valamely cég fizetéseképtelenségét?

(Cluj-Kolozsvár, november 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy konkrét erdélyi esetből kifolyólag úgy gazdasági, mint jogász körökben élénk diskusszió tárgyát képezi az a kérdés, hogy a sajtónak mikor szabad, illetve kötelessége nyilvánosságra hozni valamely cég fizetési nehézségeit. A kérdés semmiesetre sem egyszerű, amit a vélemények különbözősége is igazol és annak eldöntését nem lehet az adóra bízni. Az adós azon igyekszik, hogy lehetőleg minél később kerüljön nyilvánosságra a fizetési nehézség. De nem döntheti el a kérdést az egyes hitelező sem, mert esetleg bizonyos egyéni érdekek miatt hozhatná nyilvánosságra az adós vagyoni állapotát. A legkézenfekvőbb megoldás az volna természetesen, hogy a hitelezők összessége, vagy a hitelezői védegyelet hozza nyilvánosságra valamely cég fizetéseképtelenség előtt áll. A háború előtt ez így is volt.

De még az utóbbi esetben is származhatnak kellemtelenségek, mert a fizetéseképtelenség bejelentésének elhalasztása alkalmat adhat az adós-
nak arra, hogy bizonyos aktívákat eltüntessen, vagy pedig, hogy egyes hitelezőket külön utakon kielégítsen, amit az idejekorán történő publikálással is csak ritkán lehet megakadályozni. A fizetések beszüntetésének nyilvánosságra ho-

zásához azonban sokszor igen nagy közérdekek is fűződnek és akadáhatnak emberek, akik, ha idejében megtudják, hogy egy nagyobb cég be akarja szüntetni a fizetéseit, ebből az információból meg nem engedett hasznot húzhatnak. Ezekkel az eshetőségekkel szemben viszont épen úgy megtörténhet, hogy az időelőtti publikálás lehetetlenné teszi a csendes kiegyezés kilátásait, amely pedig sokszor kedvezőbb a hitelezők szempontjából, mint a törvényes eljárás.

Természetes, hogy minden önkényes publikálást mégsem lehet elítélni, habár az utóbbi időben csakugyan megesezt, nem is egyszer, hogy egyes sajtóorgánumok kizárólag a szenzáció kedvéért hozták ki valamely cég fizetési zavarait, holott ilyen nehézségekkel a mai nehézségi viszonyok között ugyszólván minden vállalatnak meg kell birkóznia. Különösen súlyos ez az eljárás azért, mert az információk javarésze túlzott formában kerül a közvélemény elé, amelyet az ilyen szenzációk megriasztanak, holott a közérdek az ilyen ügyek nyugodt és tárgyilagos ismertetését követeli meg. Ez a megállapítás egyébként nem csupán a sajtóra, hanem a gombamódra tenyésző információs-irodákra is vonatkozatható.

Nem az importált, hanem az exportra kerülő textilárak vámját szállítja le a kormány. Bukaresti híradás alapján az Uj Kelet is jelentette, hogy a legfőbb vámbizottság elvben hozzájárult a külföldi textilárak behozatali vámjának csökkentéséhez, viszont a belföldi gyárak azt az ellenszolgáltatást kapják, hogy az összes állami és közintézmények ezeknél szerzik be majd szükségleteiket. Abszolút megbízható forrásból most azt az információt kapjuk, hogy ez a híradás a távirati szövegbe becsuszott tévedésen alapulhatott, amennyiben nem az importált textileknek vámjának le-
szállításáról van szó, hanem arról, hogy a kormány a Romániában készült textilcikknek kivitelének elősegítésére az exportvámok lényeges csökkentését vette tervbe.

Eredménnyel végződtek Bud magyar pénzügyminiszter londoni tárgyalásai. Budapestről jelentik: Bud János magyar pénzügyminiszter londoni tartózkodása alatt letárgyalta az angol pénzügyi körökkel a magyar gazdasági élet három időszerű pénzügyi kérdését is. Az egyik a földreform pénzügyi megoldásával függ össze, a másik a gyáripar hosszulejárati hitele és az ipari záloglevél-kibocsátás, végül a harmadik a MÁV beruházási kölcsöne. A földreform során megváltás alá került bir-
kosok földjeikért ezideig más semmi ellenszolgáltatást sem kaptak. Ha a gazdák a külföldi kölcsön segítségével, amelyről Bud pénzügyminiszter Londonban eredményesen tárgyal, hozzájutna a megváltási ár 40 százaléka-
hoz, ak-

kor kb. százmillió pengő kerül a magyar mezőgazdaság kezére. Ez pedig lehetővé tenné nemcsak a régi adósságok kifizetését, hanem új hasznos beruházásokra is ösztönözné a mezőgazdaságot. Az ipari hitel ügyében folytatott londoni tárgyalások eredményeként 50 millió pengő áll rendelkezésre. A MÁV nagyobb beruházási programjának keresztülvitelére 130 millió pengős kölcsönt igényel. A kölcsön felvétele külföldön biztosítva van.

Árverési napló. December 1-én délelőtt 10 órakor a bukaresti Casa Padurilor és a pitestii erdőigazgatóság helyiségében árverés lesz 3506 darab szálának két év alatti kitermelésére. Kikiáltási ár 581.036 lej, óvadék 38 ezer lej. — December elején 10 órakor a Casa Padurilor és a csernovici erdőigazgatóság helyiségében árverés lesz másfél év alatt kitermelendő 12.450 darab szálára. Kikiáltási ár 623.098 lej, óvadék 94 ezer lej. — Ugyanakkor és ugyanott 13.730 darab szálára. Kikiáltási ár 862.231 lej, óvadék 13 ezer lej. — Ugyanakkor és ugyanott 5.657 szálára. Becslési ár 2 millió 85.542 lej, garancia 313 ezer lej. — Ugyanakkor és ugyanott 10.443 szálára. Kikiáltási ár 2 millió 512.853 lej, biztosíték 190 ezer lej. — Ugyanakkor és ugyanott 12.878 szálára. Garancia 498 ezer lej. — December 3-án 9 órakor árlejtés lesz Calarasi városházán a következő anyagok sürgős szállítására: 200 drb 8 méteres oszlop fűzből, vagy tölgyfából, 1200 kg. különböző méretű Blank-sodrony, 20 uccai lámpásarmatura, 50 lámpakar, 200 kg. galvanizált drót. Garancia

Tőzsde

Devizák	Kolozsvar	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-post	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3127-3130	—	—	49050	3128	11017	13686	65070	1929
Newyork	161 1/2-16175	51845	51845	2543	162	57:20	70940	3375	—
London	790-791	2528 1/2	2528 1/2	12403	789	2785 3/4	3460	16455	48775
Páris	640-645	2038 1/2	2038 1/2	—	637	2246 1/4	1790	13275	29375
Milano	885-890	2825	2821 1/2	13825	885	3110	386375	1837 1/2	545
Prága	478-479	1537	1537 1/2	—	480	1682 1/2	210 1/2	—	296 1/4
Budapest	2840-2841	3080	3077 1/2	—	2840	—	12422	591	—
Belgrád	—	913	913	—	286	1005 1/2	1249 1/4	592	176 1/4
Bukarest	—	320	321	1565	—	354	433 1/2	2092 1/2	62 1/2
Vasó	—	5820	5820	—	18 1/2	6405	7953	37837	—
Bécs	2290-2295	7310	7312	—	2290	8053 3/4	—	47575	—
Berlin	3870-3875	12375	12377	—	3870	12640	16933	80560	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321, Páris 1570, Budapest 354, B. u. 43850 Prága 20925.

10 százalék. — December 5-én 10 órakor a kolozsvari erdőgazgatóságnál és mezőgazdálkodási járás erdészeti hivatalánál árverés lesz 187.41 köbméter megmunkált puhafára.

Étének kereslet van román tengeriben Bécsben, Budapesten és Belgrádban. A külföldi gabonapiacokon nagy feltűnést keltett, hogy az elmúlt héten Argentína 195 ezer tonna tengerit hajózott el Európába, az előrehaladott szezon ellenére. Ebből arra következtetnek, hogy Délamerikában még igen nagy készletek várnak exportálásra. A piacon ennek

meg is érezni a hatását, mert a kereslet tartózkodóbb lett, de újabban ismét szilárduló tendencia kezd kialakulni. Tekintettel arra, hogy a magas szállítási költség miatt az argentinai tengeri drága, Budapesten, Belgrádban és Bécsben élénken keresik a garantáltan száraz román és bulgár tengerit. Érdekes, hogy az árpa és a tengeri magas ára miatt a termelők óriási mennyiségű burgonyát és defekt terményeket készítenek piacra dobni takarmányi célokra.

A cluji

„TACAMUL“

Ezüstárugyárban

készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárjellel van ellátva



Sürgöncim: „Tacamul“ Telefon 29.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Vízonteladókknak: „TACAMUL“ Ezüstárugyár, Cluj, Str. Memorandului 17

Szeret-e még?

Lesz maga jusz is — Gyurd Rozi — Az én bábám egy fekete nő — Zsuzsika kedves — Lesz még a ridikülbé — Nem hiszek én semmit magának — Halló, ha ló nincs, számár is jó — Was macht der Mayer

és minden slágerlemez 150 Lepage gramfon-1ei Lepage osztályban

Pályázat.

A satu-marei román tannyelvű ort. izr. népiskola iskolaszéke pályázatot hirdet tanítói állásra.

Pályázhatnak olyan zsidó vagy román nemzetiségű férfi vagy női tanerők, akik a román nyelv-vizsgát sikerrel letették és akik képesek a III.-IV. osztályokat vezetni,

Az állás azonnal elfoglalandó.

Költségek csak a meghívottnak térítettnek meg.

Pályázatok egyszerű másolatokkal, fizetési igények, valamint a családi állapot megjelölése mellett a legrovidebb időn belül alábbi címre küldendők.

Directiunea Școalei Primaria izr. ort. Satu-Mare. Str. Colonel Iacobini No. 4.

Hirdessen az Uj Keletben

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Reinhardték óriási sikerrel játszottak Newyorkban

Darvas Lilyt és Moissit ünnepelték. 18.000 dollár volt az első nap bevétele

(New-York, nov. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Reinhardt Miksának, a kiváló berlini színház vezetője az ismeretes akadályok után végül sikerült New-Yorkban a Century-Theater színpadán előadnia Shakespeare „Nyáréji álmát“. Az előadás háromóránál feljebb tartott, a közönség a főpolgármester élén a város notabilitásai és a diplomáciai kar. A Reinhardt-társulat első new-yorki bemutatkozását viharos tetszés kísérte. Az első nap bevétele tízezer dollár volt.

Ottó H. Kahn, a neves német származású amerikai pénzügyes följajánlotta Reinhardtnek a további előadások finanszírozását, Reinhardt azonban a mecenási alapon való színpártolást elhárította és különben is nem hiszi, hogy az előadásokat német nyelven tartóssá lehet tenni.

A darabot Strnad féle forgószínpadon játszották le, leegyszerűsített dekorációkkal. A zenekar mind a három felvonás alatt a nézőtérre volt elhelyezve, a szereplők pedig a zenekari süllyesztőből léptek a színpadra. Darvas Lily Titániát adta, Helenát pedig Rosenwad Pinchot, egy amerikai származású színésznő. Moissi Oberont játszotta hatalmas sikerrel. Puckot a kiváló Johann Szokolov adta. Az előadás után a függönynek tizenkétszer kellett felmennie. Reinhardtot tüntető ovációkban részesítették.

A Nyári álmat tizenegy előadásra tervezték. Azután modern darabokat fognak játszani Reinhardték a Century színházban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szerda: Csattan a csók. (Operette-ujdonság először. Kolbay Ildikóval, Mende Klárával, László Andorral, Ihász Aladárral. Premier-bérlet 16. szám, Sorozatszám: 115.)

Csütörtök: Csattan a csók. (2-odszor. Napi bérlet 18. szám, C. Sorozatszám: 116.)

Péntek: Csattan a csók. (3-adszor. Napi bérlet 19. szám, A. Sorozatszám: 117.)

Szombat 3 1/2-kor: Egy éj Velencében. (Ifjúsági-előadás nagyon olesó helyárrakkal. Kolbay Ildikóval, Mende Klárával, László Andorral. Bevezető előadást tart: Kende János. Sorozatszám: 118.)

Szombat 8 1/2-kor: Dohnányi Ernő, hangversenye. (Bach, Beethoven, Chopin, Brahms, Liszt, Dohnányi, Schubert művei: Mérsékelttel emelt helyárrakkal Bérletszűnetben. Sorozatszám 119.)

Vasárnap 3-kor: Piroška és a Farkas. vagy: A Villámkirály lánya. (Gyermek előadás olesó helyárrakkal. Sorozatszám: 120.)

Vasárnap 6-kor: Bizáncz. (Poór Lilivel, Tárayval, Janovics Jenővel. Sorozatszám: 121.)

Kártyaszyorok és új színek a legmelegebb árúval, ha saját árchepeket küldi!

„Fotofilm“

CLUJ
STR. REG. MARIA 6-8
TELEFON: 8-26

Vasárnap 8 1/4-kor: Csattan a csók. (Operette-ujdonság 4-edszer. Napi bérlet 18. szám, B. Sorozatszám: 122.)

Hétfő: Finom kis lakás. (Francia bohózat-ujdonság, először. Bérletszűnetben. A premier-bérlek helyeit az elővételi pénztár szerda déli 12 óráig fentartja Sorozatszám: 123.)

Kedd: Finom kis lakás. (2-odszor. Bérletszűnetben. Az A. bérlek helyeit csütörtök déli 12 óráig fentartja az elővételi pénztár. Sorozatszám: 124.)

A színházi iroda közleményei

Ma este: Csattan a csók premierje. A legszebb zenéjű, a legszellemesebb szövegű operette-ujdonságnak a Csattan a csóknak lesz ma este a premierje a Magyar Színházban. Főszereplők: Kolbay Ildikó, Mende Klári, Miklóssy Margit, Kiss Manyi, Köszegi Margit, László Andor, Ihász Aladár, Leövey Leó, Selmei Mihály, Lantos Béla. Csütörtökön este másodsor, pénteken harmadsor, és vasárnap 6-kor negyedsor adják a Csattan a csókot.

A szombat esti Dohnányi-koncert. Nincs zeneértő, és zenét szerető ember Kolozsvarott, aki ne sietne helyét biztosítani a Dohnányi Ernő szombati nagyszabású jubiláris hangversenyére, amelyet a Magyar Színházban fognak megtartani félkilenc órai kezdettel. Világszerte ünneplik most Dohnányi Ernőt, a jelenkor zongora titánját 30 éves művészi működésének jubileuma alkalmából. Ebből az ünneplésből veszi ki részét a kolozsvari közönség is szombaton este. Maga a műsor is olyan gazdag, aminőre alig van példa. Ime: I. a. Bach: Chromaticus fantázia és fuga. B) Beethoven: Pathetique szonáta. Op. 18. 2. a) Chopin: Nocturne cisz moll. b) Mazurka D-dur. c) Brahms: Intermezzo esz-dur. Op. 117. No. 1. d) Liszt: XIII. Rapsodia. Szűnet. 3. Dohnányi: Ária. b) Presto a Rurulia Hungaricából. c. Adagio a Rurulia. Hungaricából. d) Schubert-Dohnányi: Valses Nobles. Akinek nincs még jegye a szombati Dohnányi-hangversenyre siessen a Magyar Színház pénztárához s biztosítsa helyét erre a nagy zenei ünnepre.

Jó gyermekek figyelmébe! Vasárnap délután 3 órakor nagyon olesó helyárrakkal a Piroška és a Farkas vagy: **A Villámkirály leánya** című látványos, tündéri meszejáték kerül színre.

KOTTALEPAGE

Kerjen jegyzéket

APROHIRDETEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portobélyeg mellékelve van. Eljögysési lírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Figyelje cégemet. Saját érdekében ne tévessze össze!

Szállítok állandóan higiénikusan készelt és frissen olvasztott **מלח ארז** libasirt, libabirt és füstölhúst a legolcsóbb napi árak mellett. — **FRIEDMANN M.** Oradea, Strada Liceul Reál 1.

Bányavárosban egy 27 év óta fennálló textil és Confectiőüzlet nagy bevezetett vevőkörrel, a fűtete legforgalmasabb helyén családi okok miatt eladó, esetleg társulás is lehetséges. Ajánlatokat „Szerencsefel“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Veszek ócska férfiruhát jó áron. Jakab Adolf, Minorita-u. 4. udvar

Elveszett egy goblin. Elveszett az Unió-utca és Főter között egy ovális, két fejet ábrázoló goblin. A megtaláló nemeselekedetet követ el, ha a goblint, amit egy árva leány vesztett el, a Ferdinánd király-ut 3. alá viszi, Sonderlingkéhez.

Egy szép butorozott szoba a belvárosban kiadó. Cím a kiadóban.

Belvárosi 3 szobás, minden helyiséggel rendelkező **lakás** december 1-re kiadó. Értekezhe ni Mestitz butorüzletben, Malom-u. 28.

Intelligens zsidó nő, ki a háztartás minden ágában jártas, keres házvezetőnői állást. Cím: Lázár Mihály-né, Berindul nou, județ, Odorheiu. | 3442

Szerkesztő hivatal és Cluj-Kolozsvar. Pop (Bras) Tele Szark. és k 9- Kz. N. Sz. Egyes szám hávaron és Bukarestben

1927 novem

A né

A román szülődik az a kormány össze Nagyveleányt várnak mából és ez kat hangozta alább is fil haladhatunk diakkongressz amit a kormány és abban, hogy körülmények strációszerűt doxon-szerűt.

Hosszu napig sem sz szág sulyos pillanatok s az ország ossz szág összes er mint az ország fogadta a kor tudni kívánta vakba öltöztek fontolt magat szolidaritásra országban egy legkevésbé zsi gasabb érdeke volna a maga hitvallását, h lyeztesse a kr

A sokat h nemzeti szolid mány örökötöt hogy betiltott lafeherváron h a Bukarestbe ugy taláta, h nagy tömegek dek elmondásá egyes politikai hirdetének ak lakosságának e

Valahogy r retes a kormány tartandó ország azt csak nem könyvelni és a akcióknak felfog falai között nu törvényt fog k nyuló külföldi szerepét akarja zaidők által el kíván foglalkoz

Nem is besz muzeumba való zusz törvény n csaknem numer temeken. Ama nem létezik, o végső fokon ek bályrendeletnek azzal, hogy a n szállítja a bonc ezeket a zsidó lapra tartozik. rusz klauzusz n tultak a zsidó c az „elkülönített gazdájuk.

Zsidók által pányról kíván t annak, hogy az mindig habozás